

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
2500 EA Den Haag
Nederland

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
4292069-1091288-BPZ

Bijlage(n)
2

Uw kenmerk
178086U

Datum 2 december 2025
Betreft Reactie op Eerste Kamer rappel naar moties en toezeggingen

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Geachte voorzitter,

Wij hebben kennisgenomen van uw brief met kenmerk 178086U, waarin uw Kamer informeert naar de status van een aantal moties en toezeggingen.

Met deze brief sturen wij uw Kamer een overzicht met daarin de actuele stand van zaken van de betreffende moties en toezeggingen.

Hoogachtend,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

de staatssecretaris Langdurige
en Maatschappelijke Zorg,

Jan Anthonie Bruijn

Nicki J.F. Pouw-Verweij

de staatssecretaris Jeugd, Preventie
en Sport,

Judith Zs.C.M. Tielen

Toezegging Verkenning pilot afslankmedicatie voor groepen met een lage sociaaleconomische status (36.600 XVI) (T04032)

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Bezaan (PVV), toe te verkennen of verstrekking van het afslankmiddel semaglutide aan mensen met een lage sociaaleconomische status binnen een pilot mogelijk en zinvol is.

De minister van VWS stelt voorop dat hij de gedachte achter de toezegging van zijn ambtsvoorganger kan begrijpen. Het is onwenselijk als mensen met voldoende financiële armslag zelf kunnen voorzien in hun zorg omdat zij deze zelf betalen, terwijl mensen met een kleinere portemonnee dat niet kunnen. Bij obesitas wringt dat des te meer, omdat deze aandoening meer voorkomt onder mensen met een lage sociaal-economische status (SES). Uit de verkenning is echter gebleken dat de pilot niet mogelijk is, omdat deze strijdig is met regulier pakketbeheer, zoals hieronder toegelicht.

Doel van de pilot zou structurele toegang moeten zijn tot obesitasmedicatie voor iedereen die daarop aangewezen is, ongeacht de financiële uitgangspositie. Daarvoor hebben we in Nederland het basispakket van de zorgverzekering. Een pilot in de vorm van een tijdelijke subsidie zou dus uiteindelijk bruikbaar moeten zijn voor het Zorginstituut Nederland voor zijn pakketadviezen, waarbij getoetst wordt op basis van de criteria effectiviteit, kosteneffectiviteit, noodzakelijkheid en uitvoerbaarheid. Het is in dit kader de vraag wat de waarde is van data specifiek over patiënten met een lage sociaaleconomische status. De vergoeding van het basispakket van de zorgverzekering is niet inkomensafhankelijk. Het Zorginstituut kan niet adviseren tot aanspraak voor specifiek deze groep mensen, want "lage SES" is op zichzelf geen medische indicatie. Daarnaast vindt de minister het principieel onwenselijk als de overheid de verstrekking van geneesmiddelen gaat vergoeden, ook als dat buiten de Zvw via een subsidie zou zijn, waarvan niet vaststaat dat deze, voor de groep waarvoor de zorg geïndiceerd is, pakketwaardig is. Daarmee zou het reguliere pakketbeheer en de rol en taak van het Zorginstituut daarin ondermijnd worden. Voor andere geneesmiddelen doen we dat ook niet. De minister wijst er daarbij op het Zorginstituut bij haar advisering nadrukkelijk de afstemming zoekt met de patiënten en voorschrijvers, via een Ronde Tafel Obesitas.

Ook zou een pilot afwijken van de vaste procedure voor pakketbeoordelingen van geneesmiddelen. Hierin staat de claim van de fabrikant en de ter onderbouwing daarvan overgelegde data centraal. Door de pilot zou de overheid deze verantwoordelijkheid van de fabrikant overnemen. Er zijn ook andere belemmeringen, zoals ethische. Als de resultaten van de pilot bijvoorbeeld niet bruikbaar blijken te zijn voor een pakketbesluit of leiden tot een negatief besluit, zou de consequentie moeten zijn dat de geïnccludeerde groep de middelen dan niet meer verstrekt of vergoed krijgt.

Daarnaast wijst de minister van VWS uw Kamer nog op het volgende. Bij de aanpak van overgewicht is het uitgangspunt om eerst te kijken naar de redenen waarom iemand te zwaar geworden is (onderliggende oorzaken) en na te gaan wat de meest passende zorg en ondersteuning voor een persoon is. Dit doen we vanuit een keten/netwerk aanpak met aanbod uit zowel medisch domein als sociaal domein. Volgens de behandelrichtlijnen kan, als deze passende hulp en ondersteuning onvoldoende effect hebben, de (tijdelijke) inzet van medicatie overwogen worden door de betrokken arts, aanvullend op bijvoorbeeld een Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI).

Vanuit de (ketenaanpak) GLI is de aanpak van overgewicht bij de doelgroep lage SES een belangrijk aandachtspunt. Belangrijke elementen hiervan zijn bijvoorbeeld:

- GLI is voor iedereen toegankelijk vanuit de basisverzekering. Er is voor deelname aan de GLI geen eigen bijdrage en de kosten vallen niet onder het verplicht eigen risico. Hiermee wordt de toegankelijkheid bevorderd. Eventuele begeleiding bij (extra) bewegen wordt niet vergoed door de ZVW. Gemeenten kunnen een rol spelen in het aanbieden van toegankelijk beweegaanbod.
- Sommige GLI-programma's zijn extra gericht op doelgroep lage SES.

- Uit de laatste GLI-monitor (RIVM, 2024) blijkt dat het bereik van de GLI gemiddeld genomen relatief groot is in gemeenten met een lage sociaaleconomische score. Op individueel niveau zien we dat GLI-deelnemers gemiddeld een lager inkomen hebben dan vergelijkbare Nederlanders en ook dat het percentage hoog opgeleiden kleiner is onder GLI-deelnemers dan onder de Nederlandse bevolking. Hieruit concluderen we dat personen met een lagere sociaaleconomische achtergrond relatief goed bereikt worden.
- De rol van gemeenten bij de ketenaanpak is gericht op goede inbedding binnen het sociaal domein en toeleiding naar passend beweegaanbod. Dit is in het bijzonder relevant voor mensen waarbij andere problemen spelen, die eerst of parallel moeten worden geadresseerd, zoals bijvoorbeeld schulden. Maar ook waar sprake is van meer moeite/minder ervaring met bewegen (of minder inkomen voor deelname aan regulier beweegaanbod) of lagere gezondheidsvaardigheden.

Vanuit het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) wordt de inzet op de ketenaanpakken overgewicht de komende jaren geïntensiveerd. Op deze manier investeren we in een langdurig systeem, waarin altijd eerst gekeken wordt naar onderliggende oorzaken, voorkomen we onnodige medicalisering (en bijkomende kosten) en helpen we mensen door in te zetten op duurzaam gewichtsverlies en verbetering van kwaliteit van leven.

Met bovenstaande informatie wordt de toezegging als afgedaan beschouwd.

Toezegging Onderzoek opt-out in bredere zin (27.529/35.824) (T03416)

De minister van VWS zal, naar aanleiding van vragen van de leden Van der Voort (D66), Verkerk (ChristenUnie), Prins (CDA), Baay-Timmerman (50PLUS) en De Bruijn-Wezeman (VVD), onderzoeken of de opt-outregeling ook voor andere knelpunten dan de acute zorg, een oplossing kan bieden en breder kan worden ingezet.

Op 26 maart 2025 is de Verordening betreffende de Europese ruimte voor gezondheidsgegevens (EHDS) van kracht geworden. Deze verordening heeft voor een groot deel dezelfde reikwijdte als die van de Wet elektronische gegevensuitwisseling in de zorg (Wegiz).

De EHDS biedt de mogelijkheid om voor het primair gebruik van gezondheidsgegevens, dus binnen de zorgverlening, een opt-out-recht in te regelen. De minister van VWS wil er op wijzen dat de opt-out op meer zorgverleningsprocessen, dan alleen de acute zorg, van toepassing kan zijn.

Met bovenstaande informatie wordt de toezegging als afgedaan beschouwd.

Toezegging Modernisering staatsnoodrecht en relatie met Wet publieke gezondheid (36.194) (T03608)

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Janssen (SP), toe dat de modernisering van het staatsnood- en crisishandeling leidend zal zijn en dat er op initiatief van de regering gekeken zal worden wat er uit de Wet publieke gezondheid kan, op het moment dat het in het staatsnoodrecht geregeld is.

De stand van zaken ten aanzien van deze toezegging is ongewijzigd. De aanpassingen van het bredere (staats)nood- en crisishandeling zijn nog niet afgerond en dit kan nog enkele jaren duren. Pas als dat het geval is, zal worden bezien of en, zo ja, welke aanpassingen van de Wet publieke gezondheid nodig zijn.

Toezegging Informeren over risico's van mutaties van het vogelgriepvirus (36.600 XVI) (T04036)

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Koffeman, toe de Kamer per brief te informeren over de uitkomsten van het onderzoek naar mutaties van het vogelgriepvirus, de risico's daarvan voor de volksgezondheid en hoe daarmee wordt omgegaan.

Vogelgriep komt vooral voor bij vogels, maar het virus besmet soms ook zoogdieren en maakt soms mensen ziek. Hoe vaker mensen of zoogdieren besmet worden, hoe groter de kans dat het virus zich aanpast aan zoogdieren en dat er mutaties ontstaan die besmettelijker zijn voor

mensen, of die mensen zieker maken. Het RIVM houdt samen met andere kennisorganisaties zicht op vogelgriep en op het ontstaan van mutaties. Om het risico goed te kunnen inschatten komt twee keer per jaar een multidisciplinaire expertgroep samen. Deze multidisciplinaire expertgroep bestaat uit deskundigen op het gebied van menselijke en dierlijke gezondheid, griepvirussen in het bijzonder. De deelnemers van de expertgroep zijn zelf direct betrokken bij het volgen en bestrijden van vogelgriep in Nederland. Daarnaast zijn meerdere deelnemers betrokken bij internationale risicobeoordelingen en onderzoek naar vogelgriep van kennisorganisaties, inclusief het onderzoek naar mutaties van het vogelgriepvirus.

De expertgroep kijkt naar de stand van vogelgriep in Nederland en andere landen, en schat in hoe groot het risico is voor de volksgezondheid. Hiervoor gebruikt de expertgroep openbare informatie uit wetenschappelijke artikelen, rapportages van overheden en informatie beschikbaar binnen de diverse (internationale) projectgroepen waar de experts bij betrokken zijn. Daarbij is ook aandacht voor de vraag welke varianten er wereldwijd rond gaan en welke mutaties bij deze varianten voorkomen. De uitkomsten van dit overleg zijn openbaar op de website van het RIVM.

Met bovenstaande informatie wordt de toezegging als afgedaan beschouwd.

Toezegging Structuur voor crisisbeheersing veiligheids- en zorgdomein (36.600 XVI) (T04035)

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Moonen (D66), toe een heldere structuur voor crisisbeheersing in te richten die het veiligheids- en het zorgdomein verbindt, om vlot en adequaat te kunnen reageren bij een pandemie.

Deze toezegging wordt afgedaan met de publicatie van het Landelijk Crisisplan Infectieziekten (LCP-I). De publicatie van het LCP-I wordt uiterlijk in het eerste kwartaal van 2026 verwacht, waarna de minister van VWS uw Kamer hierover zal berichten.

Toezegging Kabinetsreactie op advies Raad voor Volksgezondheid en Samenleving over publieke gezondheid (36.194) (T03607)

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Krijnen (GroenLinks), toe dat de kabinetsreactie op het advies van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving 'Op onze gezondheid: de noodzaak van een sterkere publieke gezondheidszorg' van 18 april 2023 ook met de Eerste Kamer gedeeld zal worden.

Het adviesrapport is op 9 oktober jl. verstuurd naar uw Kamer.

Daarmee wordt de toezegging als afgedaan beschouwd.

Toezegging Informeren over mogelijke inzet tabaks- en kansspelinkomsten voor preventie (36.600 XVI) (T04031)

De staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Koffeman (PvdD), toe de Kamer op de hoogte te houden van de voortgang van het onderzoek naar de mogelijkheid om de tabaksindustrie te laten bijdragen aan preventiemaatregelen tegen roken en vaperen, en van het overleg met de staatssecretaris Rechtsbescherming over de mogelijke inzet van kansspelbelasting voor preventie.

De staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport verwacht uw Kamer eind dit jaar te informeren over de uitkomsten van de verkenning naar mogelijkheden om de kosten van preventie te verhalen op de industrie.

Voor online kansspelen is reeds een heffing ingesteld waarvan de opbrengsten worden ingezet voor onder andere preventie. In artikel 33e van de Wet op de kansspelen (Wok) is bepaald dat, aanbieders van risicovolle kansspelen (naast de kansspelbelasting), een extra heffing betalen als bijdrage ter bestrijding van de kosten van de anonieme behandeling van kansspelverslaving; van

het voorkomen en het beperken van kansspelsverslaving; van het geven van voorlichting; en informatie omtrent kansspelsverslaving en van onderzoek naar kansspelsverslaving. Deze extra heffing wordt gestort in het Verslavingspreventiefonds (VPF). De Kansspelautoriteit beheert dit fonds en besteedt de gelden conform de hiervoor genoemde bestedingsdoelen.

Met bovenstaande informatie wordt de toezegging als afgedaan beschouwd.

Toezegging Campagne over gevolgen drugsgebruik (36.159) (T04028)

De staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Van Toorenburg (CDA), toe dat hij samen met de minister van Justitie en Veiligheid aan de slag zal gaan met een campagne om gebruikers te wijzen op zowel de volksgezondheidsgevolgen als de negatieve maatschappelijke gevolgen van drugsgebruik.

Afgelopen zomer is gestart met een pilot-campagne om jongeren te confronteren met de negatieve gevolgen van drugsgebruik op de samenleving en de gezondheid. In drie steden is op plaatsen waar veel studenten samenkomen een *virtual reality* (VR) *experience* neergezet. De studenten bekeken een VR-film waarin drie levensechte situaties centraal stonden binnen de thema's criminaliteit, gezondheid en milieu. Aansluitend op de ervaring volgde een gesprek waarin studenten met een gespreksleider en ervaringsdeskundige doorpraatten over de negatieve gevolgen van drugsgebruik en de sociale norm rondom drugsgebruik. Het directe contact met jongeren zorgde voor échte bewustwording.

Om meer jongeren te bereiken werden de verhalen die laten zien wat er achter drugs schuilgaat ook op sociale media gedeeld. Naar schatting zijn met deze offline en online campagne in totaal ca. 3 miljoen jongeren in de leeftijd 18 tot 29 jaar bereikt.

Met bovenstaande informatie wordt de toezegging als afgedaan beschouwd.

Toezegging Toezenden 'Actieplan tegen vpen' aan de Eerste Kamer (36.159) (T04027)

De staatssecretaris van Jeugd, Preventie en Sport zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van de leden Nicolai (PvdD) en Van Aelst-Den Uijl (SP), toe het 'Actieplan tegen vpen', dat in februari 2025 gepubliceerd wordt, ook naar de Eerste Kamer te sturen.

Het actieplan vindt uw Kamer bijgevoegd aan deze brief, met excuses van de staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport voor de late verzending.

Toezegging Vergelijking rechten jongeren (Jeugdwet) en ouderen (36.600 XVI) (T04033)

De staatssecretaris Langdurige en Maatschappelijke Zorg zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Van Rooijen (50PLUS), toe om vóór het einde van 2025 een vergelijking te sturen tussen de rechten van jongeren op grond van de Jeugdwet en die van ouderen op grond van de voor hen geldende wetgeving.

De staatssecretaris zal, conform de toezegging, uw Kamer voor het eind van het jaar hierover berichten.

Motie-Fiers (GroenLinks-PvdA) c.s. over het overnemen van het financiële advies van de commissie-Van Ark (36.600 B, F)

In deze motie wordt de regering verzocht het financiële advies van de commissie-Van Ark integraal en volledig over te nemen en dit bij de voorjaarsnota te regelen.

Op de motie Fiers is door het kabinet gereageerd in de Kamerbrief van 16 september jl.¹ De uitvoering van de motie ligt momenteel ter evaluatie bij de commissie Binnenlandse Zaken. De commissie koppelt de uitvoering van de motie aan vragen gesteld aan de minister van Binnenlandse zaken. De commissie is in afwachting van de beantwoording hiervan. De staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport gaat er vanuit dat er op korte termijn een reactie volgt op deze vragen.

Motie-Koffeman (PvdD) over chronisch zieken die veel energie moeten verbruiken (36.202, K)

In deze motie wordt de regering verzocht voor 15 januari 2023 te komen met een brief met oplossingsrichtingen voor chronisch zieken die veel energie moeten verbruiken vanwege hun ziekte en aan te geven of en op welke wijze chronisch zieken aanspraak kunnen maken op het noodfonds energie.

De minister van VWS heeft in een brief aan de Tweede Kamer op 14 juni 2023 toelichting gegeven op de oplossingsrichtingen die hij ziet voor mensen met een beperking en chronisch zieken die veel energie moeten verbruiken vanwege hun ziekte.² In deze brief heeft de minister van VWS ook aangegeven of en op welke wijze mensen met een beperking en chronisch zieken aanspraak kunnen maken op het noodfonds energie. Met deze brief wordt invulling gegeven aan de motie. In de brief worden enkele maatregelen geschetst, die het kabinet destijds heeft getroffen, en die ook tot concrete oplossingsrichtingen leidde voor deze groepen, te weten:

- Een extra prijsbijstelling via het gemeentefonds, om gemeenten in staat te stellen deze kwetsbare groepen tegemoet te komen konden komen.
- Een tijdelijk Noodfonds Energie, waarin ook deze groepen beroep konden doen als zij aan de voorwaarden voldeden. Daarnaast hebben diverse gemeenten destijds lokale energie noodfondsen ingesteld.
- Ten slotte hebben zorgverzekeraars aangegeven een passende vergoeding voor stroomkosten te bieden aan patiënten die in hun thuissituatie gebruik maken van zuurstofapparatuur.

Met bovenstaande informatie wordt de motie als afgedaan beschouwd.

Motie-Nicolai (PvdD) over toetsing of terecht een beroep kon worden gedaan op het vijfde lid van artikel 58p Wet publieke gezondheid (35.695, E)

In deze motie wordt de regering verzocht de minister om ter toelichting van het bepaalde in het vijfde lid van artikel 58p Wet publieke gezondheid aan de vervoerder en alle andere bij de toepassing betrokkenen schriftelijk aan te geven dat in concreto de toetsing of terecht een beroep kon worden gedaan op het vijfde lid van artikel 58p Wet publieke gezondheid dient te geschieden door de Nederlandse autoriteiten bij binnenkomst in Nederland.

Aangezien de motie verwijst naar beleid dat nu niet meer actueel is, beschouwt de minister van VWS de uitvoering van deze motie als niet langer relevant.

Motie-Van Hattem (PVV) c.s. over het op orde brengen van de basis van de reguliere gezondheidszorg (25.295, AS)

¹ Kamerstukken I 2025/26, 36.600-B, N.

² Kamerstukken II 2022/23, 29689, nr. 1199.

In deze motie wordt de regering opgeroepen, gelet op de langetermijnaanpak, de basis op orde te brengen van de reguliere gezondheidszorg door structureel te investeren in reguliere ziekenhuiscapaciteit, huisartsenzorg, wijkverpleging, thuiszorg en mantelzorg, in zowel mensen als salarissen en in het verminderen van administratieve lasten.

Op 5 oktober 2022 heeft de toenmalige minister van VWS schriftelijke vragen van het Kamerlid van Hattem over de uitvoering van deze motie beantwoord.³ In het antwoord op de eerste schriftelijke vraag is aangegeven op welke wijze het kabinet uitvoering heeft gegeven aan deze motie. Daarmee, en met het sluiten van het Integraal Zorgakkoord (IZA), is deze motie destijds beschouwd als afgedaan.

Motie-Prast (PvdD) c.s. over financiële compensatie voor zorgverleners met long-covid (36.200 XVI, L)

In deze motie wordt de regering verzocht om voor zorgverleners met long-covid in de begroting een bedrag van 150 miljoen euro op te nemen, bijvoorbeeld in de vorm van een long-covid fonds voor zorgpersoneel, waarbij het bedrag dat in de begroting is opgenomen voor het corona-toegangsbewijs als dekking kan dienen.

De minister van VWS wijst erop dat de voormalige minister voor Langdurige Zorg en Sport toegezegd heeft, een specifieke groep zorgmedewerkers met langdurige post-COVID klachten, aanvullend financieel te gaan ondersteunen.⁴ Dat besluit ligt in lijn met het verzoek dat voortkomt uit de aangenomen motie van het lid Prast.

Daarbij wil de minister van VWS benadrukken dat, in tegenstelling tot het verzoek in de motie Prast, de regeling niet gaat om compensatie. De regeling betreft een (eenmalige) financiële ondersteuning die niet voortkomt uit de vermeende aansprakelijkheid.

Daarmee wordt de motie als afgedaan beschouwd.

³ Kamerstukken I, 2022/23, Aangangsel van de Handelingen, nr. 4.

⁴ Kamerstukken II 2022/23, 25295, nr. 2048.

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Actieplan tegen vapen

Een actieplan om jongeren te
beschermen tegen vapen.
Op weg naar een rook- en
nicotinevrije generatie in 2040.

Samen gezond, fit en veerkrachtig

Sinds enkele jaren is er een alarmerende toename van het aantal vappende jongeren in Nederland. In 2023 had 24,6 procent van de Nederlandse jongeren tussen de 12 en 16 jaar ooit een vape gebruikt en 14,3% van de jongeren in de laatste maand.^{1,2} Dit is een zorgwekkend cijfer, omdat vaperen ernstige gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Cijfers van de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde laten zien dat in 2024 zeker 14 kinderen na het vaperen in het ziekenhuis zijn beland met ernstige aandoeningen zoals een klaplong of een longbloeding.³ Door de aanwezigheid van nicotine zijn vapes sterk verslavend. Dat is ook niet zo gek: nicotine is na heroïne en crack de meest verslavende drug die er bestaat.⁴ Gebruik van nicotine schaadt het ontwikkelende brein en kan al op jonge leeftijd tot een hardnekkige verslaving leiden. Jongeren zijn minder weerbaar voor verleidingen die schadelijk voor hen zijn, zoals het gebruik van vapes. Een verslaving aan nicotine op jonge leeftijd kan iemand voor de rest van het leven vatbaarder maken voor andere verslavingen. Jongeren verdienen daarom extra inzet van de overheid om gezond, fit en weerbaar op te kunnen groeien.

De afgelopen jaren zijn er veel maatregelen getroffen om het vaperen tegen te gaan. Voorbeelden hiervan zijn het rookverbod voor vapes, het online verkoopverbod en het verbod op vapes met een smaakje. Deze zoete smaakjes zijn voor jongeren een belangrijke reden om te gaan vaperen en jongeren komen te makkelijk aan deze vapes via illegale handelskanalen. Dit moet stoppen en daarom worden in dit actieplan maatregelen aangekondigd die hieraan zullen bijdragen. Daarnaast neem ik maatregelen om te voorkomen dat jongeren beginnen en om jongeren te helpen met stoppen. Om te voorkomen dat jongeren beginnen met vaperen moeten we maatregelen nemen die helpen voorkomen dat ze in aanraking komen met vapes, tabak of met andere nicotineproducten. De tabaksindustrie probeert met nieuwe nicotineproducten die erg lijken op vapes steeds weer opnieuw jongeren te verleiden om aan een schadelijk product te beginnen. Dit is zeer verwerpelijk. Het is niet normaal dat kinderen en jongeren nicotine gebruiken in welke vorm dan ook. Ik zie dan ook een belangrijke taak voor de overheid om jongeren te beschermen tegen verslaving aan tabak, vaperen en nieuwe nicotineproducten.

¹ Met een vape wordt een elektronische sigaret bedoeld in de vorm van een wegwerpproduct, een navulbaar product of een product dat herlaadbaar is met patronen.

² Scholierenmonitor. Trimbo-instituut (2023).

³ Klaplong, longbloeding en opname intensive care: Nederlandse kinderen in ziekenhuis na vaperen. RTL nieuws (11 december 2024).

⁴ RIVM, ranking the drugs (2009).

Om een rook- en nicotinevrije generatie in 2040 te bereiken is het cruciaal dat het kabinet er vol op inzet dat kinderen en jongeren niet verslaafd raken aan nicotine. Dit doen we onder meer door middel van dit actieplan tegen vaperen. Het actieplan heeft drie sporen:

1. Tegengaan illegale handel;
2. Beginnen met vaperen voorkomen;
3. Stoppen met vaperen stimuleren en vapers daarbij ondersteunen.

In dit actieplan werk ik uit welke acties en maatregelen ik per spoor op korte termijn neem. Daarbij geldt dat dit actieplan niet statisch is. We zullen continu mogelijke nieuwe maatregelen onderzoeken en waar nodig en mogelijk implementeren.

1. Tegengaan illegale handel

We nemen verdergaande stappen om de illegale handel in vapes tegen te gaan. Er zijn zeer zorgelijke signalen dat jongeren vapes onder de toonbank, via straathandel of door handel op of rond scholen via dealers op socialmediakanalen kunnen blijven kopen. Daarmee worden belangrijke regels om onze jongeren te beschermen genegeerd. Ik heb het zelf, in mijn woonplaats Rotterdam, voor mijn ogen zien gebeuren. Het kan ook niet zo zijn dat nette ondernemers die zich aan de regels houden, hier de dupe van zijn. Dat bijvoorbeeld een ondernemer die zelf geen vapes met smaakjes meer verkoopt, maar via zijn pakketpunt nog wel ziet hoe illegale vapes worden verstuurd, is nadrukkelijk niet de bedoeling. Ook de verkoop van vapes uit onze buurlanden is een probleem. En dit moet stoppen. Om dit te bereiken ga ik nu aan de slag met de volgende acties:

Ondersteuning handhaving NVWA

De NVWA krijgt structureel 3 miljoen extra middelen om onder andere de handhaving op illegale vapes te intensiveren. Daarmee kunnen zij meer handhavers inzetten en investeren in innovatieve handhavingsmethoden. Een voorbeeld hiervan is dat de NVWA ervaring opdoet met het toepassen van de regels uit de Europese Digital Services Act (DSA) om gebruikersgegevens van personen die de Tabaks- en rookwarenwet op sociale media blijven overtreden te achterhalen bij het online toezicht. Waar dit kan zal de NVWA dit verder uitbouwen. Daarnaast wordt er geïnvesteerd in de samenwerking met de Douane om de handelsstromen vanuit het buitenland van illegale vapes beter aan te kunnen pakken.

Boetes voor overtredingen van de regels voor vapes worden verhoogd. Zo is de boete voor de online verkoop van vapes nu nog maar 1360 euro bij de eerste overtreding. Dat bedrag is te laag en wordt substantieel verhoogd. Ook worden verschillende handhavingsbevoegdheden van de NVWA uitgebreid om de effectiviteit van de handhaving te vergroten. Een voorbeeld hiervan is dat niet alleen de online verkoop, maar ook het simpelweg aanbieden van vapes verboden wordt. De handhaving op het online verbod is nu nog erg arbeidsintensief, omdat de NVWA moet bewijzen dat er een online koop heeft plaatsgevonden. Ook werk ik aan een wetsvoorstel waarbij het in voorraad houden van vapes met een smaakje verboden wordt, zodat verkopers er niet meer mee weggelopen als grote hoeveelheden (illegale) vapes worden aangetroffen, maar niet zichtbaar worden verkocht.

Tot slot is extra aandacht voor de samenwerking tussen de handhavingsinstanties cruciaal. Naast een intensievere samenwerking tussen VWS, de NVWA en de Douane, zal ik ook de samenwerking tussen deze partijen met gemeenten stimuleren. Recent heeft de gemeente Amsterdam al aangeboden hierin te willen samenwerken. Hierbij kan gedacht worden aan samenwerking met gemeentelijke BOA's bij de handhaving op illegale handel in vapes. Ik verken de komende tijd of meer gemeenten op vergelijkbare manieren willen samenwerken.

Onderzoek illegale handel

Het is belangrijk om nog meer zicht te krijgen op de illegale handelsstromen in vapes. Daarom laat ik hier in 2025 een onderzoek naar uitvoeren. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek kan ik het beleid nog verder aanscherpen om illegale handel tegen te gaan.

Internationale inzet

Er bestaan verschillen in hoe andere landen in de Europese Unie omgaan met vapes. Hierdoor is het nu voor een jongere mogelijk om via de (online) verkoop in onze buurlanden aan vapes met een smaakje te komen. Het is belangrijk dat er meer eenheid komt in de Europese regels voor vapes. Als er bijvoorbeeld in België en Duitsland ook een smaakjesverbod geldt, wordt het minder makkelijk voor verkopers om grote aantallen vapes over de grens te kopen en in Nederland weer te verkopen. Daarom ga ik mij in Europa hard maken om de Europese Tabaksproductenrichtlijn te herzien op dit punt. Ik zal me daarnaast inzetten voor het instellen van een Europese accijns op e-sigaretten, strengere regels voor vapes en nicotineproducten en een Europees verbod op

grensoverschrijdende verkoop. Ik heb daarbij speciale aandacht voor onze buurlanden.

Tot slot wil ik benadrukken dat het probleem van de handel in illegale vapes niet alleen op te lossen is met handhaving. Het is ook belangrijk dat we de vraag naar illegale vapes terugdringen en dat moeten we samen met ouders, leraren, zorgprofessionals en anderen in de samenleving doen.

2. Beginnen met vapes voorkomen

Voorkomen is beter dan genezen. We willen niet dat jongeren in aanraking komen met vapes of andere nicotineproducten, omdat ze anders het risico lopen op een levenslange nicotineverslaving en bijbehorende gezondheidsschade. Bovendien is er een sterke overlap tussen vaperen en traditioneel roken: bijna 70 procent van de jongeren die maandelijks vaperen, rookt ook sigaretten, en die combinatie is nog schadelijker dan roken of vaperen alleen.⁵ Ik zie hier een belangrijke taak voor de overheid om jongeren te beschermen tegen verslaving aan tabak, vaperen en nieuwe nicotineproducten. Om dit te bereiken, wordt ingezet op de volgende acties:

Voorlichting over de schadelijkheid van vapes

In 2025 start het kabinet een grote communicatie-inzet gericht op ouders van jongeren in de leeftijd van 12-16 jaar om de bewustwording over de schadelijkheid van vapes te vergroten en het gesprek met hun kinderen aan te gaan. Vaperen heeft namelijk onterecht en te lang een relatief onschuldig imago gehad en een vape is zeker voor jongeren geen onschuldig alternatief voor roken. Het is tijd om wat te doen aan dit imago. Met deze voorlichting wil ik heel duidelijk maken dat vaperen niet zo onschuldig is als men vaak nog steeds denkt. Onderdeel van deze communicatie-inzet is een PR- en mediacampagne, een nationale ouderavond en een activiteit met en voor jongeren rondom vaperen.

Terugdringen verkooppunten van vapes en verplichte neutrale verpakkingen

'Zien vaperen, doet vaperen': ook door vaperen door volwassenen zo veel mogelijk terug te dringen, worden jongeren minder snel in aanraking gebracht met vaperen. Ook wil ik voorkomen dat vapes verkocht mogen worden op plekken waar kinderen komen, zoals in gemakszaken of tankstations. Om die redenen is het vanaf 2026 alleen nog toegestaan dat vapes door speciaalzaken worden

⁵ Jongerenmonitor tabaks- en nicotineproducten (2023). Trimbo-instituut.

verkocht. Om de aantrekkelijkheid van vapes, ook voor volwassenen verder te verminderen krijgen vapes een verplichte neutrale verpakking, zoals dat voor sigaretten al het geval is. Neutrale verpakkingen zijn vooral effectief om het beginnen met vaperen tegen te gaan.

Aanpak producten met nicotine die op e-sigaretten lijken

De tabaksindustrie blijft aantrekkelijke producten met hoge nicotinegehalten en lekkere smaakjes op de markt brengen, die aantrekkelijk zijn voor jongeren. Hierdoor worden steeds nieuwe jongeren nicotineverslaafd. Alle producten met nicotine worden aan banden gelegd. Op 1 januari 2025 is bijvoorbeeld een totaalverbod op nicotinezakjes ingegaan. Andere nieuwe nicotineproducten komen onder de reikwijdte van de Tabaks- en rookwarenwet, zodat de leeftijdsgrens, verkoop- en reclamebeperkingen voor deze producten gelden, net zoals deze voor tabaksproducten en aanverwante producten gelden. Ook wil ik met een ministeriële regeling grenswaarden voor nicotine vaststellen zodat er niet-schadelijke hoeveelheden nicotine in deze producten mogen zitten. Dit doe ik op basis van onderzoek van het RIVM.

Verkenning naar verhogen leeftijdsgrens alle producten met nicotine naar 21 jaar

Onderzoek van Trimbos-instituut heeft uitgewezen dat het verhogen van de leeftijdsgrens effectief kan zijn in het verminderen van de rookprevalentie onder jongeren, de verkoop van tabaksproducten aan jongeren en het aantal jongeren dat begint met roken.⁶ Ik doe daarom een verkenning naar de haalbaarheid van een verhoging van de leeftijdsgrens naar 21 jaar voor vapes, sigaretten en andere producten met nicotine.

Regulering accessoires voor nicotineproducten

De tabaksindustrie brengt allerlei accessoires op de markt, die bedoeld zijn om de regelgeving voor vapes en tabak te omzeilen. Voorbeelden hiervan zijn losse opzetstukjes met een smaakje voor vapes en sigaretten. Alle accessoires die bedoeld zijn om producten met nicotine aantrekkelijker te maken ga ik verbieden. Daarnaast worden accessoires zoals vloeipapier en losse filters onder de Tabaks- en rookwarenwet gebracht, zodat regels als de leeftijdsgrens en reclamebeperkingen ook gaan gelden voor deze producten.

Kindomgevingen

Het is belangrijk dat kinderen niet in aanraking komen met vapes en tabak. Hierbij geldt dat ‘zien vaperen, doet vaperen’ en bovendien wordt vaperen voor kinderen genormaliseerd als ze volwassenen zien vaperen. Daarnaast willen we niet dat kinderen blootgesteld worden aan de damp van vapes of rook van sigaretten. Daarom ga ik verder inzetten op het rook- en vapevrij maken van kindomgevingen, zodat een rook- en vapeverbod gaat gelden voor onder andere de kinderopvang, beheerde speeltuinen en kinderboerderijen.

Waarom geen verbod?

Geregeld klinkt de – zeer begrijpelijke – oproep om de verkoop van vapes in zijn geheel te verbieden. Die wens begrijp ik heel goed, en ik zal hieronder daar ook op ingaan, maar daarbij moet worden vooropgesteld dat er al een algeheel verkoopverbod geldt voor het verkopen van vapes aan jongeren (<18 jaar) én geldt er al een algeheel smaakjesverbod (en zoals aangegeven is het zo dat zoete smaakjes zijn voor jongeren nu juist een belangrijke reden om te gaan vaperen).

Een algeheel verkoopverbod voor vapes voor Nederlanders met een leeftijd hoger dan 18 jaar, kan ik daarnaast zelf niet instellen. Europese wetgeving schrijft namelijk voor dat de handel in vapes niet mag worden verboden binnen de Europese Unie en in principe niet verder mag worden beperkt dan de voorwaarden die de Europese tabaksproductenrichtlijn daaraan stelt. Deze voorwaarden zijn onder andere maximale nicotinegehalten en maximale hoeveelheden e-vloeistof. Daarnaast geloof ik dat een totaalverbod ook alleen zou werken wanneer dit in de hele Europese Unie zou gelden, omdat het anders vrij eenvoudig blijft om deze producten over de grens te kopen, zoals we nu ook al zien met vapes met een smaakje. Het lijkt er op dit moment niet op dat er op korte termijn zo’n Europees totaalverbod op vapes gaat komen, maar ik beraad me op stappen die ik in Europa kan nemen en met wie ik daarbij kan optrekken.

⁶ Notitie verhoging leeftijdsgrens tabak naar 21 jaar. Trimbos-instituut (2023).

3. Stoppen met vaperen stimuleren en vapers daarbij ondersteunen

Het kan erg moeilijk zijn om van een nicotineverslaving af te komen. Er is relatief weinig bekend over de beste manieren om met het vaperen te stoppen. Daarom investeer ik in 2025 in de ondersteuning om de hulp bij het stoppen-met-roken uit te breiden naar het stoppen-met-vaperen. Het Trimbos-instituut krijgt in 2025 extra middelen om met experts de beschikbare kennis over stoppen met vaperen te bundelen en daarbij de stoptrajecten beter te laten aansluiten op de behoeften van jongeren. Op deze manier helpen we mensen die van hun nicotineverslaving af willen komen. Daarnaast zet ik in op de volgende acties:

Uitbreiding Ikstopnu.nl

Ikstopnu.nl is de onafhankelijke website over stoppen met roken. Niet voor niets staat deze website op de pakjes sigaretten om rokers te verwijzen naar hulp. Het Trimbos-instituut zal deze website uitbreiden met kennis die experts hebben verzameld over vaperen en hoe jongeren kunt helpen stoppen met vaperen.

Stoppen met roken hulp op scholen

Er beginnen initiatieven op scholen te ontstaan waarbij gekeken wordt hoe jongeren geholpen kunnen worden om te stoppen met vaperen. Ik wil succesvolle initiatieven helpen verspreiden naar andere scholen.

Onderzoek haalbaarheid preventiefonds

Het is niet acceptabel dat de tabaksindustrie zoveel mensen verslaafd en ziek maakt en de kosten daarvan afwentelt op de samenleving. In andere sectoren wordt het principe 'de vervuiler betaalt' al toegepast. Ik ga onderzoeken of dit ook mogelijk is voor de gezondheidsschade die de tabaksindustrie aan de samenleving toebrengt, bijvoorbeeld door te verplichten dat een deel van de omzet of winst van de tabaksindustrie afgedragen moet worden aan een preventiefonds die deze gelden inzet voor een samenleving vrij van nicotine.

Tot slot

Het probleem met vaperende jongeren is heel serieus. Ik doe dan ook wat ik kan om dit probleem aan te pakken. Bovenstaande acties moeten ertoe leiden dat populariteit van het vaperen onder jongeren afneemt en de illegale handel in vapes teruggebracht wordt, om zo dichterbij de rookvrije generatie in 2040 te komen. Om dit te monitoren gebruik ik de cijfers van het Peilstationsonderzoek en het HBSC-onderzoek, uitgevoerd door het Trimbos-instituut en de Universiteit Utrecht. Uit deze onderzoeken bleek dat in 2023 14,3 procent van de scholieren (12 t/m 16 jaar) in de laatste maand een vape hadden gebruikt. In 2025 moet dit gedaald zijn naar 12 procent en in 2027, aan het einde van deze kabinetsperiode, moet dit zijn teruggebracht naar maximaal 10 procent.

De overheid kan het probleem niet alleen oplossen. Dat moet samen met de mensen om wie het gaat. Met jongeren, ouders, leraren en zorgverleners. Kortom, met iedereen die zich wil inzetten om het vaperen tegen te gaan. Daarom ga ik een terugkerende gespreksstructuur organiseren. Bij deze gesprekken wil ik op basis van feiten en cijfers bijsturen op het vapebeleid wanneer dat nodig is. Als gebruikscijfers of signalen uit de handhaving aantonen dat de maatregelen niet voldoende effect hebben en er meer mogelijk is om het de nicotinevrije generatie in 2040 te bereiken, dan moeten we dit op tafel leggen. Daarnaast doe ik een brede oproep aan iedereen die zich inzet om het vaperen tegen te gaan om zorgen, signalen en ideeën te delen en daarop in te springen wanneer dat nodig is.

Dit is een uitgave van
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Bezoekadres

Parnassusplein 5 | 2511 vx Den Haag

Postadres

Postbus 20350 | 2500 ej Den Haag
Telefoon 070 340 79 11
www.rijksoverheid.nl

maart 2025

25/11

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Aan

Minister van VWS
Staatssecretaris LMZ
Staatssecretaris JPS

Deadline: 25-11-2025

Ontworpen door

nota

(ter beslissing)

Reactie op EK rappel naar moties en toezeggingen

Datum Document

18-11-2025

Kenmerk

4292068-1091288-BPZ

Bijlage(n)

3

1. Aanleiding

De Eerste Kamer heeft per brief uw aandacht gevraagd voor een aantal openstaande toezeggingen en moties. Bijgevoegde brief is een reactie op dit verzoek met daarin een stand van zaken van de betreffende moties en toezeggingen.

2. Geadviseerd besluit

We adviseren u akkoord te gaan met verzending van bijgevoegde brief.

De Eerste Kamer had de reactie graag eerder ontvangen, maar het verzamelen van de informatie heeft langer geduurd. De deadline van 25 november is dan ook een interne deadline.

3. Kernpunten

De Eerste Kamer heeft gecheckt welke moties en toezeggingen er voor VWS nog openstaan. Dat doen zij elk jaar. Er bleken nog tien toezeggingen en vijf moties open te staan.

De brief met bijlage biedt de Kamer de gevraagde update op deze moties en toezeggingen. Een paar van deze zaken doet u af, onder andere door de Eerste Kamer te wijzen op reeds verstuurde brieven.

Van de gerappelleerde moties en toezeggingen, vallen onderstaande onder de portefeuille van de minister van VWS:

- Motie-Nicolai (PvdD) over toetsing of terecht een beroep kon worden gedaan op het vijfde lid van artikel 58p Wet publieke gezondheid
- Motie-Van Hattem (PVV) c.s. over het op orde brengen van de basis van de reguliere gezondheidszorg
- Motie-Prast (PvdD) c.s. over financiële compensatie voor zorgverleners

- met long-covid
- Toezegging Onderzoek opt-out in bredere zin
- Toezegging Modernisering staatsnoodrecht en relatie met Wet publieke gezondheid
- Toezegging Verkenning pilot afslankmedicatie voor groepen met een lage sociaaleconomische status
- Toezegging Structuur voor crisisbeheersing veiligheids- en zorgdomein
- Toezegging Informeren over risico's van mutaties van het vogelgriepvirus

Kenmerk
4292068-1091288-BPZ

Onderstaande motie en toezegging vallen onder de portefeuille van de staatssecretaris LMZ:

- Motie-Koffeman (PvdD) over chronisch zieken die veel energie moeten verbruiken
- Toezegging Vergelijking rechten jongeren (Jeugdwet) en ouderen

Onderstaande motie en vier toezeggingen vallen onder de portefeuille van de staatssecretaris JPS:

- Motie-Fiers (GroenLinks-PvdA) c.s. over het overnemen van het financiële advies van de commissie-Van Ark
- Toezegging Kabinetsreactie op advies Raad voor Volksgezondheid en Samenleving over publieke gezondheid
- Toezegging Toezenden 'Actieplan tegen vaperen' aan de Eerste Kamer
- Toezegging Campagne over gevolgen drugsgebruik
- Toezegging Informeren over mogelijke inzet tabaks- en kansspelinkomsten voor preventie

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek

De motie Prast over financiële ondersteuning voor zorgverleners met long-covid, was reeds afgedaan, maar de PvdD fractie zei eerder dat het niet genoeg is. De hoogte van de financiële ondersteuning was echter reeds afgestemd met de Tweede Kamer.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie n.v.t.

c. Arbeidsmarkteffecten zorg- en welzijnsveld N.v.t.

d. Gevolgen administratieve lasten N.v.t.

e. Financiële en personele gevolgen VWS en uitvoeringsorganisaties N.v.t.

f. Juridische aspecten haalbaarheid N.v.t.

g. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

De stand van zaken van de moties en toezeggingen zijn door beleidsdirecties opgesteld en vervolgens door de betreffende bestuursraadleden akkoord bevonden.

h. Toezeggingen

Er worden geen nieuwe toezeggingen gedaan.

Kenmerk

4292068-1091288-BPZ

i. Fraudetoets

N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.